

Expunere de motive

Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.102/1992 privind stema țării și sigiliul statului

Drapelul, stema țării și Constituția sunt elemente de bază ale oricărui stat suveran, național și independent. Dacă Legea Fundamentală a unui stat, Constituția, se modifică, în funcție de anumite evoluții socio-politice, drapelul și stema ar trebui să cuprindă simbolurile care au marcat istoria și evoluția constituțională ale aceluiași popor.

Stema unui stat trebuie să reprezinte suveranitatea, independența, unitatea și indivizibilitatea statului, precum și tradiția și devenirea sa istorică. Actuala stemă națională ignoră aspecte importante ale devenirii istorice a statului român.

Heraldica din România a reflectat dintotdeauna, în forme variate și în mod oficial, starea de fapt din acel moment a spațiului românesc. De-a lungul istoriei, semnele oficiale și-au păstrat, în linii mari, aceleași simboluri

În anul 1991, Comisia de Heraldică a Academiei Române a propus refacerea vechii steme de la 1921, dar fără însemnele regalității, pentru a fi cât mai „neutră” din punct de vedere politic. Cu toate că, la momentul respectiv, Acad. Dan Berindei arăta că mai multe țări europene, care au ca formă de stat republica, au păstrat coroanele în compoziția stemelor lor (Rusia, Ungaria, Bulgaria, Serbia, Georgia, Polonia).

Ignorând recomandările Acad. Dan Berindei, practica de după 1990 a exclus tradiția regală de pe stema țării, mergând până la a exclude coroana de oțel a României de pe scut, coroană care simbolizează suveranitatea și independența națională și nu reprezintă, așa cum în mod eronat s-a interpretat, un simbol al monarhiei.

În plan juridic, statul român independent nu mai putea utiliza aceeași titulatură și însemn ca în perioada în care era vasal imperiului otoman, de aceea s-a adoptat titulatura de regat, fiind mai prestigioasă și marcând o poziție mai înaltă în rândul statelor europene, și în consecință o nouă coroană.

În plan simbolic, coroana a fost fabricată din oțelul unui tun capturat la Plevna, pentru a aminti că independența nu ne-a fost făcută cadou de Marile puteri, ci a fost dobândită prin luptă și sacrificiu.

De subliniat că, în general, în heraldică, coroanele nu sunt asociate exclusiv monarhiilor. Polonia a fost republică începând cu 1919, tot timpul vulturul polonez a avut coroană. Republica cehoslovacă a avut coroană pe capul leului între 1919 și 1965, abia după invazia Cehoslovacă (și la aproape două decenii după instaurarea comunismului) acest simbol al independenței Cehoslovaciei a dispărut din stemă. În general, cu rare excepții, în Europa steme fără coroană au fost adoptate de regimuri politice rezultate dintr-o revoluție

antimonarhică (Franța, Grecia, Portugalia, Turcia, în afara Europei SUA, etc.) sau de state înfeudate Uniunii Sovietice. Astăzi coroana este utilizată inclusiv de state ex-sovietice (este elementul central al stemei statului Tadjikistan, plasată deasupra scutului în stema Georgiei, etc.).

Dimitrie Ghica, președintele Senatului, când a înmănat în 1881, coroana de oțel domnitorului Carol I, i-a spus: „Astăzi, România se încoronează pe sine, punând coroana regală pe fruntea Majestaților Voastre”. De aici rezultă că nu a fost vorba de înălțarea regelui Carol I, ci de ridicarea României în rândul statelor europene, de încoronarea ei.

Coroana de Oțel a României este simbolul suveranității și independenței statului român, fiind făurită chiar din tunuri otomane cucerite în timpul Războiului de Independență. Totodată, ea amintește de momentul când România, ca urmare a recunoașterii internaționale a independenței sale, a urcat în rândul statelor europene, trecând de la rangul de Principat la cel de Regat, care în vreme marca egalitatea cu cele mai mari puteri ale lumii.

Leii din aur sunt tenanți heraldici tradiționali pentru stemele mari ale statelor lumii. În România, ei au o semnificație specială, așa cum o atestă Legea pentru modificarea armelor țării din 11 martie 1872 (art. 3), și anume sunt simbolul Daciei. Așadar, ei merg în trecut către originile poporului român, reprezentând fundamentul României actuale, motiv pentru care este potrivit că ei susțin (sunt tenanți) ai Stemei României.

Colanul Ordinului Carol I reprezintă cea mai înaltă distincție de stat a României în perioada 1906-1947, el fiind prevăzut prin Legea din 9 mai 1906. Ordinul Carol I, departe de a fi un ordin pur regal, este cel care în această perioadă a reunit drept Cavaleri pe cei care au clădit, alături de Coroană, România modernă. Analizând lista persoanelor decorate cu Ordinul Carol I, putem constata că aceștia reprezintă un adevărat Panteon al României mândre de realizările sale naționale, științifice și culturale. Ca exemplu, în perioada 1906-1930 între românii decorați cu Colanul Ordinului s-au aflat personalități precum Petre P. Carp, Titu Maiorescu și Ion I. C. Brătianu, iar dintre străini, Colanul a fost oferit suveranilor care, la începutul secolului, au recunoscut independența și suveranitatea României. Faptul că Ordinul Carol I nu a fost reinstituat în Sistemul Național de Decorații după 1990 ține de un considerent de oportunitate și nu afectează valoarea sa fundamentală de simbol al elitelor care au construit România modernă. Juridic vorbind, în prezent, reprezentarea acestuia pe Stema României nu creează și nu neagă niciun drept sau practică onorifică, privitoare la conferirea acestuia, ca Ordin Dinastic de către Șeful Casei Regale a României. Această practică, reluată după 2008, reprezintă numai revenirea la o tradiție prin care Șeful Casei Regale recunoaște valorile naționale și pe exponenții acestora.

Deviza "Nihil Sine Deo" a reprezentat într-adevăr, la început, deviza Casei de Hohenzollern-Sigmaringen. Cu toate acestea, este important de reținut că, la momentul 1916, Regele Ferdinand, ulterior numit Întregitorul, a fost exclus din această Casă tocmai

pentru că a condus România în război împotriva Antantei, rupând pentru prima oară legăturile cu aceasta. Deviza "Nimic fără Dumnezeu" a devenit atunci un simbol pur național, care reflectă de altfel caracterul religios al poporului român (simbolism în acest sens găsim și în crucea ortodoxă din ciocul acvilei, dar și în strofa Imnului Național care începe cu textul "Preoți cu crucea-n frunte / Căci oastea e creștină"). Sondajele de opinie și realitatea socială arată faptul că poporul român este ghidat de această deviză în tot ceea ce face, indiferent de cultul de care aparține, iar reprezentarea acestei devize pe stemă nu creează sau stinge drepturi ale vreunui dintre culte sau ale persoanelor atee de a-și manifesta sau nu convingerile religioase, fiind un element strict simbolic.

Scutul mic își trage obârșia din stema Casei de Hohenzollern-Sigmaringen. Este însă de reținut faptul că, în temeiul tradiției heraldice germane, el a fost adoptat ca scut al Regelui Carol I, așa cum se arată și în art. 3 din Legea pentru modificarea armelor țării din 11 martie 1872. Mai apoi, în urma evenimentelor descrise mai sus, el s-a integrat definitiv Stemei țării, simbolizând o etapă fundamentală a dezvoltării acesteia – perioada în care a fost atinsă Independența și Unirea. Ca atare, pentru păstrarea tradiției și simbolismului istoric, este potrivită reintroducerea acestuia în Stema României.

O întoarcere la stema tradițională românească stabilită prin Legea din 23 Iunie 1921, stema României reîntregite, ar fi un act de reparație istorică, având în vedere că eliminarea acesteia a fost realizată de autoritățile comuniste, odată cu alungarea din țară a Regelui Mihai. Această acțiune a reprezentat un jalon dureros în procesul sovietizării României. Mai mult, reîntoarcerea la stema istorică ar pune România în rând cu alte state europene, în condițiile în care țările vecine au revenit la simbolurile heraldice anterioare regimului comunist.

Majoritatea republicilor foste comuniste au în stemă coroana regală și alte însemne heraldice ale monarhiei, deși nu se pune problema pentru o eventuală revenire a monarhiei.

De asemenea luăm exemplul Suediei, a cărei stemă are în scutul actual armele actualei dinastii – Bernadotte – în jumătatea dreaptă, cât și pe cele ale dinastiei precedente – Vasa – în jumătatea stângă. Suedia a păstrat această orânduire, tocmai pentru a păstra continuitatea, precum și a sublinia importanța jucată în trecutul Suediei de această dinastie.

Pentru ca următoarele generații să aibă conștiința istorică a evoluției statului român, este necesar ca simbolul statului român național, suveran și independent, să conțină semnele tradiției și istoriei sale.